

Sygn. akt II Ca 424/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSA w SO Stanisław Łęgosz (spr.)
Protokolant	Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 1 sierpnia 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w P.

przeciwko (...) Spółce z o.o. w O. i P. R. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 19 lutego 2016 roku, sygn. akt I C 1535/15

uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję odwoławczą.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki
SSA w SO Stanisław Łęgosz

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 424/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie I C 1535/15 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb., utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie sygn. akt I. Nc. 1779/15, w którym nakazano pozwany (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. oraz P. R. (1), aby zapłacili solidarnie powodowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w (...) kwotę 38.721,80 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 15 maja 2015 roku oraz kwotę 2902 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Powoda (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w P. wiązała z pozwanym (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. zawarta w dniu 18 sierpnia 2014 r. umowa o współpracy.

Celem zabezpieczenia ewentualnych roszczeń związanych z przedmiotową umową strona pozwana złożyła do dyspozycji strony powodowej weksel „in blanco”, upoważniając powoda do jego wypełnienia na kwotę odpowiadającą kwocie zadłużenia z tytułu niezapłaconych faktur za dostarczony towar wraz ze skapitalizowanymi odsetkami.

Strona pozwana w związku z zawartą umową zakupiła u powodowej spółki towar za który nie zapłaciła w terminie. W konsekwencji zaistniałej sytuacji strona powodowa wypełniła weksel na kwotę 38 721,80 złotych, wskazując termin jego płatności na dzień 13 kwietnia 2015 roku.

Pozwany P. R. (1) poręczył za zobowiązanie pozwanej spółki.

Pomimo stosownych wezwań do zapłaty skierowanych do pozwanych nie uregulowali oni należności wynikającej z przedmiotowego weksla.

W związku z powstałym sporem w piśmie z dnia 5 maja 2015 r. pełnomocnik pozwanego (...) podniósł, iż w chwili zawierania umowy strony zastrzegły, iż przedmiotem umowy będzie towar w postaci przede wszystkim pełnej kostki, podczas gdy strona powodowa dostarczała także połówki kostki brukowej. Równocześnie jednak pełnomocnik strony pozwanej podniósł, iż nie kwestionuje tego, że dostarczany towar spełnia właściwe normy.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy stwierdził, iż powyższy stan faktyczny ustalił w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo strony powodowej jest uzasadnione. Jak wynika z poczynionych w sprawie ustaleń w dniu 18 sierpnia 2014 r. strony zawarły umowę o współpracy z której wynikało, że strona powodowa ma dostarczyć pozwanemu (...) kostkę brukową oraz inną galanterię betonową (§ 1 pkt 1 umowy). Ponadto strony umowy - oba będące podmiotami gospodarczymi ustaliły, iż wszelkie zmiany umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności (§ 7 umowy).

Zasadnie wskazuje strona powodowa, iż w umowie strony określiły że przedmiotem umowy jest dostarczanie kostki brukowej oraz innej galanterii betonowej. W umowie nie było zastrzeżone aby przedmiotem umowy miały być jedynie całe kostki brukowe. Sąd zauważył, że z treści pisma pełnomocnik strony pozwanej z dnia 5 maja 2015 r. wynika, iż strony dopuszczały możliwość dostarczania nie tylko całych kostek brukowych lecz także ich połówek.

Poza tym w ocenie Sądu gdyby faktycznie przedmiotem umowy miały być tylko i wyłącznie całe kostki brukowe (nie zaś ich połówki) okoliczność ta winna zostać precyzyjnie określona w umowie zawartej w dniu 18 sierpnia 2014 r., która zawarta została przecież pomiędzy podmiotami gospodarczymi, a więc profesjonalistami w zakresie prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Ponadto skoro w tym zakresie powstały jakakolwiek rozbieżności oczywistym winno być doprecyzowanie w tym zakresie umowy, ale nie ustnymi ustaleniami tak jak chciała to wykazać strona pozwana (w tym zakresie Sąd oddalił zgłoszone wnioski dowodowe), gdyż w umowie jednoznacznie wskazane zostało, że wszelkie zmiany umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności (§ 7 umowy).

W tej sytuacji Sąd w całości zaakceptował stanowisko pełnomocnika strony powodowej zawarte w złożonych do akt sprawy pismach procesowych, że twierdzenia pozwanego nie znajdują odzwierciedlenia w zawartej umowie.

Zawarta w dniu 18 sierpnia 2014 r. umowa precyzyjnie określa jej zakres, prawa i obowiązki obu zainteresowanych stron. Nie zawiera ona również jakichkolwiek postanowień dotyczących konfekcjonowania kostki brukowej, czy też ustaleń dotyczących kosztów paletowania kostki. Takie ustalenia winny jak już wskazano być precyzyjnie określone w umowie a ewentualne ustne ustalania zmieniające umowę są sprzeczne z treścią § 7 umowy.

Z przyczyn wyżej wskazanych w ocenie Sądu chybione są także zarzuty dotyczące nieprawidłowości w wypełnieniu weksla in blanco, gdyż strona powodowa wywiązała się z postanowień zawartej z pozwaną firmą umowy (swoje zobowiązanie wykonała w sposób prawidłowy), dostarczając zamówioną kostkę brukową.

Za chybiony Sąd uznał także zarzut potrącenia. Jak zasadnie zauważa strona powodowa nie sposób ustalić w jaki sposób została określona kwota zgłoszona do potrącenia, nie mówiąc już o wskazaniu tytułu z jakiego pozwana spółka domaga się stosownej wierzytelności. Ponadto zasadnie wskazała strona powoda naruszenie w tym zakresie art. 493 § 3 k.p.c. w zw. z art. 485 k.p.c., albowiem kwota ta nie wynika z żadnych dokumentów, które stosownie do treści przedmiotowych przepisów winny być załączone.

W tej sytuacji mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Od powyższego wyroku apelację złożyli pozwani. Zaskarżyli go w całości, zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie:

a) art. 386 § 4 kpc poprzez nie rozpoznanie istoty sprawy i oparcie się przy rozstrzygnięciu sprawy wyłącznie na twierdzeniach powódki z pełnym pominięciem twierdzeń pozwanych, a w tym zgłaszanych przez nich zarzutów merytorycznych zmierzających do wykazania, że powództwo jest nie uzasadnione i odnoszących się do nienależytego wykonania umowy przez powódkę, jak też poniesionych kosztach związanych z opisanymi w zarzutach pracami;

b) 493 § 3 kpc poprzez przyjęcie, że zarzut potrącenia nie może być rozpatrywany w przypadku kiedy oświadczenie w tym zakresie zostało zgłoszone przed doręczeniem nakazu zapłaty;

c) art. 246 i 247 kpc poprzez przyjęcie, że nie był dopuszczalny dowód z przesłuchania świadków na okoliczność czynionych ustaleń i wykładni umowy, a nadto na okoliczność poniesionej szkody;

d) art. 233 § 1 kpc poprzez dowolną i rażąco sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że strony umówiły się na dostawy również połówek kostek, a nadto, że pozwana nie poniosła szkody, jak też powódka należycie wykonała umowę, kiedy to choćby analiza zebranego materiału dowodowego w postaci umowy, pism stron i zgłoszonych dowodów winna prowadzić do wniosku, że jedynie przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości mogło prowadzić do ustalenia rzeczywistego stanu faktycznego sprawy;

e) art. 217 § 1 kpc w zw. z art. 227 kpc poprzez pominięcie przy rozpatrywaniu niniejszej sprawy istotnych dowodów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a w tym dowodów z dokumentów, czy przede wszystkim przesłuchania świadków;

f) art. 278 § 1 kpc poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego mimo tego, że dowód ten zmierzał do ustalenia istotnych okoliczności niniejszej sprawy;

g) art. 328 § 2 kpc poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku w taki sposób, że polemika z ustaleniami Sądu wydaje się nie możliwa bowiem w rzeczywistości Sąd nie wskazał rzeczywistych powodów dla których zupełnie pominął dowody i twierdzenia pozwanych, co nie powinno mieć z oczywistych względów miejsca.

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 65 § 1 i 2 kc poprzez błędną wykładnię i tym samym przyjęcie, że niedopuszczalny jest dowód z przesłuchania świadków czy stron na treść czynności prawnej z uwagi na to, że istnieją uzasadnione wątpliwości co do jej treści;

b) art. 74 § 3 kc poprzez przyjęcie, że między stronami nie jest dopuszczalny dowód z przesłuchania stron czy świadków na okoliczność treści czynności prawnej;

c) art. 471 kc poprzez niezastosowanie i konsekwencji tego przyjęcie, że dłużnik nie jest odpowiedzialny za nienależyte wykonanie zobowiązania w przypadku kiedy pozew oparty był na wekslu;

d) art. 355 § 2 kc poprzez niezastosowanie w konsekwencji tego przyjęcie, że powódka była uprawniona do dostarczania kostki brukowej w postaci połówek, a nadto kostki, która nie spełniała wymogów wytrzymałości, kiedy to w rzeczywistości powódka była uprawniona do dostarczała wyłącznie całych kostek;

e) art. 605 kc poprzez nie zastosowanie i tym samym przyjęcie, że skoro w umowie nie było wskazania, że powódka ma dostarczyć całe kostki które są przewidziane na układania mechanicznego, to tym samym mogła dostarczyć również połówki, mimo tego, że z treści tego przepisu wynika wprost, że to powódka miała wyprodukować określone rzeczy zgodne z zapotrzebowaniem pozwanej ad. 1, a tym samym strony ustaliły, iż pozwana ad. 1 zamówiła wyłącznie całe, a nie połówki kostek brukowych bowiem takie było jej zapotrzebowanie.

f) art. 606 kc poprzez nie zastosowania i w konsekwencji tego przyjęcie, że dowód z przesłuchania świadków, czy stron na okoliczność treści umowy nie może być przeprowadzony, kiedy to po pierwsze nie był to dowód ponad osnowę dokumentu, a po drugie dowód tej jest dopuszczalny również w świetle zakazów dowodowych z uwagi na to, że w przypadku umowy dostawy umowa winna być jedynie stwierdzona pismem,

g) art. 353¹ kc poprzez nie zastosowanie i tym samym przyjęcie, że skoro w umowie nie było wprost wskazania, że powódka ma dostarczyć wyłącznie całe kostki, to oznaczało, że także mogły być dostarczane połówki w oderwaniu od porozumienie stron, czy treści łączącej umowy,

h) art. 77 § 1 kc poprzez błędną wykładnię i tym samym przyjęcie, że strony pierwotnie umówiły się również na dostawy połówek kostek brukowej, kiedy to w rzeczywistości między stronami takie porozumienie nie było zawarte i tym samym nie było potrzeby dokonywania zmiany umowy w tym zakresie,

i) art. 65 § 1 i 2 kc poprzez błędną wykładnię i tym samym przyjęcie, że dla ustaleń w zakresie dostaw całej kostki brukowej było potrzebne zawarcie między stronami aneksu do umowy, kiedy to w rzeczywistości wobec pierwotnych ustaleń w tym zakresie zawierania jakichkolwiek aneksów było zbędne oraz, że strony dla zawarcia porozumienia w zakresie konfekcjonowania, czy paletowania kostki winny zawrzeć aneks kiedy to powszechnie wiadomym jest, że w przypadku czynienia ustaleń co do sposobu usunięcia skutku w postaci nienależytego wykonania umowy z uwagi na to, że nie jest to zmiana umowy, a ustalenia w zakresie odpowiedzialności, jakkolwiek aneks nie jest potrzebny,

j) art. 605 kc poprzez błędną wykładnię i tym samym przyjęcie, że sposób naprawienie skutków związanych z nienależytym wykonaniem zobowiązania musi być poprzedzony aneksem, kiedy to w rzeczywistości taka wykładnia jest oczywiście wadliwa,

Występując z tymi zarzutami wnosili o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona

Wszystkie zarzuty odnoszące się do naruszeń poszczególnych przepisów prawa są ze sobą zbieżne i zmiernają do konkluzji, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Zresztą taki też zarzut został wyeksponowany przez skarżącego w apelacji na pierwszym miejscu w punkcie 1 lit a, z tym że został on sformułowany niezręcznie, jako naruszenie przez sąd pierwszej instancji przepisu 386§4kpc, który to przepis dotyczy przecież postępowania drugoinstancyjnego, wobec czego nie mógł być naruszony przez sąd pierwszej instancji. Niemniej jednak intencja skarżącego jest jasna i oczywista, a jest nią postawienie zarzutu nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy. Z powyższą oceną skarżącego należy się zgodzić.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego w oparciu o weksel pozwani powołali się, że już wcześniej, zaraz po doręczeniu wezwania do zapłaty, podnosili wobec powoda, iż weksel został wypełniony niezgodnie z treścią umowy i deklaracją wekslową. W sprzeciwie od nakazu powyższe zostało podtrzymane. Podniesiono w nim, że zobowiązanie za które strona powodowa domagała się zapłaty, zostało wykonane przez stronę powodową niezgodnie z treścią umowy, bowiem wśród dostarczonego przez powoda towaru, znajdowały się kostki o zmniejszonym rozmiarze (tzw. połówki) , jak również kostki świeże nieposiadającej jeszcze odpowiedniej twardości. Tymczasem według ustaleń stron, przedmiotem umowy miały być kostki przeznaczone do układania mechanicznego, nie zawierające połówek. Wskazali również, że po dostarczeniu kostek brukowych niezgodnych z umową, doszło do ustalenia między stronami, że połówki kostek mają być odkładane i konfekcjonowane, a następnie powódka takie kostki odbierze i poniesie koszty konfekcjonowania. Na powyższe okoliczności strona pozwana zgłosiła dowody z przesłuchania świadków, w tym także B. K., który reprezentował stronę powodową przy zawieraniu między stronami umowy o współpracy z dnia 18 sierpnia 2014 roku. Sąd Rejonowy wezwał świadków na rozprawę wyznaczoną na dzień 11 lutego 2016 roku, jednakże na rozprawie tej oddalił wszystkie wnioski dowodowe pozwanego i nie przeprowadzając postępowania dowodowego utrzymał w mocy wydany wcześniej nakaz zapłaty. Stał bowiem na stanowisku, że w umowie pisemnej zawartej pomiędzy stronami nie było zastrzeżone ażeby przedmiotem umowy miały być jedynie całe kostki brukowe, zaś z pisma pełnomocnika strony pozwanej z dnia 5 maja 2015 roku wynika, że strony w umowie dopuszczały możliwość dostarczania także połówek kostek. Poza tym, gdyby faktycznie przedmiotem umowy miały być tylko i wyłącznie całe kostki, to ta okoliczność powinna zostać precyzyjnie określona w umowie. Wobec powstałych w tym zakresie rozbieżności, oczywistym winno być doprecyzowanie w tym zakresie umowy, ale nie ustnymi ustaleniami, tak jak chciała to wykazać strona powodowa, gdyż w umowie jednoznacznie wskazano, że wszelkie zmiany umowy wymagają formy pisemnej, pod rygorem nieważności.

Takie stanowisko sądu pierwszej instancji jest błędne. Po pierwsze treść umowy o współpracy z dnia 18 sierpnia 2014 roku, której charakteru sąd pierwszej instancji, nawet nie podjął próby wyjaśnienia, w §1 posługuje się ogólnym pojęciem „ kostka brukowa”. Kostkami brukowymi są zarówno pełne kostki jak i też połówki kostek. Stąd też każda ze stron prezentuje odmienną, korzystną dla siebie interpretację zawartego w umowie określenia towaru , który miał być dostarczony przez powoda (producenta) dla pozwanego (...) (odbiorcy). Po drugie z treści powołanego przez sąd pisma z dnia 5 maja 2015 roku sporządzonego przez pełnomocnika pozwanego nie sposób jednoznacznie wnioskować, że strony zawierając umowę przewidywały możliwość dostarczenia połówek kostek. Wszak akcentowane w nim jest, że dostarczenie oprócz całych kostek również i połówek, nie jest zgodne z umową. W tej sytuacji wobec treści zgłoszonych przez z pozwanych zarzutów , rzeczą podstawową jest wyjaśnienie jaka była rzeczywista wola stron zawierających umowę. Temu celowi służyły złożone przez pozwanych wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków, tym osób które negocjowały umowę i ją podpisały.

Przeprowadzeniu tych dowodów nie stoi na przeszkodzie przepis art. 247 kpc według którego dowód ze świadków lub z przesłuchania stron przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu obejmującego czynność prawną może być dopuszczony między uczestnikami tej czynności tylko w wypadkach, gdy nie doprowadzi to do obejścia przepisów o formie zastrzeżonej pod rygorem nieważności i gdy ze względu na szczególne okoliczności sprawy sąd uzna to za konieczne. Norma ta w najmniejszym stopniu nie stoi na przeszkodzie dowodzeniu przy pomocy przesłuchania świadków i stron okoliczności nieodzwoierciedlonych w dokumencie, jeżeli miałyby to służyć wyjaśnieniu treści oświadczeń woli w nim wyrażonych; dowód taki nie jest bowiem skierowany przeciwko osnowie dokumentu . Nie ulega przy tym wątpliwości, że przepis ten nie wyłącza dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron, zmierzającego do wykładni oświadczenia woli zawartego w dokumencie obejmującym czynność prawną (por wyrok SN z 28 kwietnia 1998 r. II CKN 724/97 wyrok SN z 19 lutego 2003 r. V CKN 1843/00, wyrok z 26 września 2008 r., V CSK 108/08, Komentarz do art. 247 kpc pod red Zielińskiego, Legalis).

Nie stoi temu na przeszkodzie również okoliczność, że w §7 umowy strony przewidziały, że wszelkie zmiany umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności. Przecież strony pozwane, co podkreśla apelacja, nie powoływały się że wbrew pierwotnemu zobowiązaniu umowa została zmieniona, a że od początku miała być dostarczona tylko

cała kostka przeznaczona do układania mechanicznego. Nie chodzi zatem o zmianę umowy ale ustalenie rzeczywistej jej treści.

Oddalenie wniosków dowodowych pozwanego i zaniechanie przez sąd prowadzenia postępowania dowodowego sprawia, że nie sposób skutecznie odeprzeć zarzutu nierozpoznania istoty sprawy. Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd pierwszej instancji: 1) rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy; 2) zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania; 3) rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie; 4) pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę; 5) nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych, czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda postanowienie (por SN z 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12, postanowienie SN z 23 listopada 2012 r. II CZ 141/12, postanowienie 15 lutego 2013 r., I CZ 186/12). Te dwa ostatnie przypadki występują w niniejszej sprawie, bowiem sąd pierwszej instancji rozpoznał sprawę z pominięciem zasadniczych zarzutów pozwanego odnoszących się go do niewłaściwego rozmiaru części dostarczonej kostki jak i nieodpowiedniej jej jakości. Natomiast dokonana przez niego ocen zgłoszonego jako ewentualny zarzutu potrącenia jest oceną pobieżną, całkowicie pomijająca pismo 17 lipca 2015 roku, które wg pozwanych zawierało oświadczenie o potrąceniu (k-82i 83), jak również dominującego w judykaturze poglądu wyrażonego w uchwale SN z 13 października 2005 roku IIICZP 56/05 (OSNC 2006 6 nr7-8 poz.119).

Z tych względów, wobec niewyjaśnienia istoty sprawy a także konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, zaskarżony wyrok - na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.- podlega uchyleniu z przekazaniem sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSA w SO Stanisław Łęgosz

Na oryginale właściwe podpisy